Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

ЗАМАН

Орта кюн, 25 июль, 2019 жыл

№ 88 (20665)

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЪЫРАЛ ЖУМУШЛА

Россейни Президенти Владимир Путинни бла Къабарты-Малкъарны Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан Казбек Коковну ишчи тюбешиулери

Владимир Путин Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коков** бла ишчи тюбешиу бардыргъанды. Анда регионда социал-экономика болум эм Къабарты-Малкъарны мындан ары айныуу сюзюлгенди.

В. Путин: Казбек Валерьевич, толуракъ айтсагъыз эди, регионда болум къалайды, ол къалай къуралады эм республикада къаллай планла бардыла?

К.Коков: Хурметли Владимир Владимирович!

Бек биринчиден, Сизге Къабарты-Малкъар Республикагъа, аны социал-экономика айнууна эс бургъаныгъыз ючюн ыразылыгъымы билдирирге излейме. 2019 жылны биринчи жарымында экономиканы баш ызларында ёсюуге жеталгъанбыз. Промышленный производствону индекси 102 процент болгъанды, эл мюлк производствону ёлчеми 11,4 миллиард болгъанды, ол а былтыры бу кезиуюне къарап айтханда102,8 процентди.

Андан сора да, къурулуш бёлюмде, бирем-бирем сатыу-алыуда да ёсюу эсленеди, республикагъа туристлени келиулеринде да ахшы кёрюмдюле чыгъадыла – биринчи жыл жарымны эсеплерине кёре жети процент чакълы бир. Баш капиталгъа инвестицияланы ёлчемлерини былтыргъы ёсюулери быйыл да сакъланадыла – 108 процент чакълы бир. Айлыкъны кётюрюлюу да бардырылады – 2,5 процент тенгли бир, бюгюнлюкде орталыкъ иш хакъ 26 минг 300 сомду.

2018 жылда ишлени эсеплерине кёре, баш магъана къырал финансланы игилендириуге берилгенди. Бир къауум жумушланы, налог, налог болмагъан файдаланы тапландырыуну, федерал власть органланы билекликлерини хайырындан къырал борч 1,8 миллиардха азайтылгъанды, ол а Бюджет кодексни бузмазгъа болушханды эм биринчи жыл

жарымда ишни андан ары бардырыргъа. Кесибизни файдаларыбызны ёсюую 109 процентге жетгенди, ол а къырал борчну сегиз миллард сомгъа къысхартыргъа онг бергенди.

В. Путин: Ненча эди да ол?

К.Коков: 12 миллиард.

В.Путин: Ахшы кёрюмдюледе.

К.Коков: Бюгюнлюкде биз процентледе къыстырыкъ этген ырысхыны тюрлю-тюрлю социал кереклеге къоратырыкъбыз. Битеу бирге айтханда, башха ызлада да ёсюу туурады, ол санда къурулушда. Къабарты-Малкъар май указланы жашауда бардырыугъа тири къошулгъанын белгилерчады.

Бюгюнлюкге миллет проектлени жашаугъа кийириуге федерал бюджетден 5,6 миллиард сом бёлюннгенди. Аслам финансла изленнген проектлеге демография бла билим бериу жаны саналады. «Демография» проектни чеклеринде 2021 жылгъа дери школгъа дери билим бериуде ючю жылгъа дери сабийлени жерле бла жалчытыуда 100-процентли кёрюмдюге жетер акъылыбыз барды: 49 чакълы бир объект хазыр этилликдиле.

В. Путин: Ючю жылгъа дери?

К.Коков: Ючю жылгъа жетмегенлеге школгъа дери билим бериу. 49 чакълы бир объект 2860 жерлери бла; 19 объект быйыл жашаугъа кийирилликди. Билим бериуде да алай. Бусагъатда республикада экинчи сменада 10 процент тенгли бир неда 9700 адам окъуйдула. Биз ол жаны бла тири ишлейбиз.

Жылны ахырына 1000 жерге эки школ хайырланыугъа берилликдиле. Дагъыда «Билим бериу» программа бла энтта тёрт школну къурулушу бардырыллыкъды. Жылны ахырына Нальчикде жангы изленлеге келишген 1224 жерге энтта да бир школ хазыр боллукъду. Андан сора да, миллет проектни чеклеринде дагъыда ючю школ ишленирикдиле, ол экинчи сменада окъугъанланы санын 2400 адамгъа азыракъ этерге онгду.

В. Путин: (Материаллагъа къарайды.) Сизде бу проектледе ырысхыны кёбюсю демографиягъа бёлюнеди.

К.Коков: Объектлени къурулушуна...

В. Путин: Эмда билим бериуге.

К.Коков: Хау.

В. Путин: Эмда кёп ырысхы изленнген эки ыз.

К.Коков: Анда сора да, альып айтханда, жоллагъа бла спортха да аслам ахча жибериледи. Быйыл биринчи кере жол фоддан 300 миллионнга жууукъ республиканы муниципал тийрелерине жиберилгенди, ол а муниципал районлада жолланы качестволарыны тапландырылыуларына себепликди.

Социал-экономика айныугъа да къарамагъанлай, республика кёп кёрюмдюле бла, жарсыугъа, орта россейли кёрюмдюледен артха къалады, ол ич регион продуктну жамауатда бир инсаннга бёлюнгген кесегиди, айлыкъны, халкъны тюшюрген файдасыны азлыгъыды, жамауатда эм къолайсызла 24 процентни къурапдыла. Аны себепли биз экономика жаны бла орта кёрюмдюледен эсе асламыракъ ёсюуню борчха санайбыз, башха жолубуз жокъду. Аны ючюн битеу стратегиялы, план документлеге, социал-экономика стратегиягъа тюрлениуле кийиргенбиз, аланы май указла бла бирге жашауда бардырылыулары болумну иги жанына бурургъа болушурукъду дейбиз.

В.Путин: Саулай альып айтханда, осал тюйюлдю, болум ахшыды дерге боллукъду, аны себепли Сизге жетишимле тежейме. Бек башы - заманында финансирование этилирча сизни федерал министерствола, ведомствола бла ахшы ишчи байламлыкъларыгъызны къуралыуларыды, республикада тийишли миллет проектлеге бёлюнгген ырысхыны тийишлисича хайырланыргъа хазырлыгъыгъыз да энчи магъаналыды.

КЕНГЕШ

Республикада газ бёлюмде проблемаланы тамамлау мадарла сюзюлгендиле

Тюнене КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коков** «Газпром межрегионгаз» ООО-ну оноучусу **Сергей Густов** бла газ бёлюмде жарсыула эм мындан арысында байламлыкъда ишлеу соруула бла байламлы ишчи тюбешиу бардыргъанды. «Газпром межрегионгаз» ООО «Газпром» ПАО-ну баш къурамыды, ол Россейде 69 регионнга, ол санда Къабарты-Малкъаргъа, табийгъат отлукъну хайырланыугъа бериуде алчыды.

Ол кюн К.В. Коков бла С.В. Густов кенгертилген къауумда республиканы Правительствосуну эм газ бла жалчытыучу компанияны таматаларды да къошулуп, кенгеш халда баш ызлада байламлыкъда ишлеуню сюзгендиле. Аланы санында бюгюннгю изленлеге келишген эсеплеучю приборланы орнатыу, республикагъа жетдирилген кёк отлукъну ёлчемине бла качествосуна контроль этиу, тынгылы тариф политикаларыны бардырыу, Прохладна бла Тырныауз шахарлада республикагъа уллу магъананы тутхан инвестиция проектлени жашауда чырмаусуз бардырырча газ бла жалчытыучу станцияланы чыгъарыу кючлерин кёбейтиу.

Къыйын соруугъа хайырланнган газ ючюн борчла саналгъандыла. Аллай болум, деп белгиленнгени кенгешде, битеу шимал-кавказ республикалада жерин табады. Эки жаны да аны тамамлауда жыйымдыкъ амалла изленнгенлерин белгилегендиле, КъМР-ни власть органлары эмда газ бла жалчытыучу организацияла «бир бирге жууукълукъгъа» атламла этерге тийишлиси чертилгенди.

2019 жылны биринчи жыл жарымыны эсеплерине кёре, республикалы эм жер-жерли бюджетледен тёлеуле толусунлай этилгендиле, халкъдан да бериллик борч 80 процентге дери жыйылгъанды. Газ ючюн тёлегенлени саны ёсе баргъаны бла Къабарты-Малкъар СКФО-ну субъектлеринден бек мажалгъа саналгъанды.

Аны бла бирге хайырланыучуланы эмда проблемалы къаууму республиканы жылыу бла жалчытыу компанияларыдыла (тёлеулени ёлчеми – 50 процентге жууукъду). Бюгюнлюкде жылыу-энергетика предприятияла жангы оноула этиую, битеу технология жумушланы тапландырыуну излейдиле.

Сергей Густов бу соруулада тийишли байламлыкъларгъа бла эки жанына да хайырлы оноулагъа хазырлыгъын белгилегенди.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини алтынчы чакъырылыууна депутатла айырыу

2019 жылны 8 сентябри

Буйрукъ

Малчылыкъны айнытыугъа – 7 миллион сом

РФ-ни Премьер-министри **Дмитрий Медведев** Къабарты-Малкъарны малчылыкъ комплексин айнытыугъа къыралны Правительствосуну резерв фондундан 7 миллион сом бёлюрге буюргъанды.

Ахча республикада АПК-ны объектлерин жангыртыу бла байламлы этилген жумушлагъа къоратыллыкъды. Андан сора да, анга Терк районда жюз ийнек тагъылгъан сют ферманы къурулушу бардырыллыкъды, - деп билдириледи информагентстволаны материаллярындан.

Толтуруу

Школчула барысы да окъуу китапла бла жалчытылынырыкъдыла

Къабарты-Малкъарны Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коков** «контроль сагъатны» кезиуюнде социал жаны бла берген буйрукъланы толтурыу муратда КъМР-ни Правительствосу республиканы школчуларын окъуу китапла бла хакъсыз жалчытыугъа ахча бёлгенди.

КъМР-ни Жарыкъландырыу, илму эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствосу билим бериуню управлениясыны муниципал органлары бла бирге школ библиотекаланы фондлары къалай толтурулгъанларын тинтгенди. Аны эсеплерине кёре, республиканы Правительствосу жетер тенгли бир ахча бёлгенди. Анга 400 мингден аслам окъуу китап бла пособие алынырыкъдыла. Алай бла муниципалитетлени излемлери толусунлай толтуруллукъду.

Бёлюнгген ахчагъа дагъыда ана тилден бла адабиятдан, КъМР-ни географиясындан эмда Къабарты-Малкъарны халкъларыны маданиятларындан окъуу китапла да алыргъа белгиленеди.

Рейтинг

Элбрус – Россейни сайлама курортларыны санында

«ТурСтат» аналитикалы агентство Россейни бла СНГ-ни жайда солургъа эмда саулукъну кючлендириуге бютюн иги онглары болгъан 10 тау курортну тизмесин басмалагъанды. Курортланы инфраструктураларына, транспорт къалай жюрюгенине, адамланы оюмларына къарап, алай багъа бичгендиле.

Специалистлени тергеулерине тийишлиликде

Минги тауну тийреси анда алтынчы жерни алады.

Рейтингни авторлары айтханнга кёре, ала тау кубыйыл жайда Къабарты-Малкъаргъа солургъа 200 мингге жууукъ адам эмда турист келирге боллукъду.

Черек райондан хапарла

Эллени жарсыулары – ал жанында

Черек районну жер-жерли администрациясыны башчысы Муртазланы Борис кезиулю кенгеш бардыргъанды. Анда сёз бек алгъа КъМР-ни Парламентине быйыл 8 сентябрьде боллукъ айырыулагъа хазырланыуну юсюнден баргъанды. Айырыу участкала не халда болгъанларыны, аланы ырысхы-техника онгларыны юсюнден жер-жерли айырыу комиссияны председатели Кълбайланы Алан билдиргенди.

Жыйылыуда эллени тазалыкъларыны юсюнден да сёлешиннгенди. Тийрелени тап халда тутуу, кир-кипчикни заманында жыйыу эмда кетериу, заранлы хансланы чалыу дайым да бардырылып тургъан ишле болургъа керекдиле, деп эсгертилгенди.

Суу бла жалчытыу, малланы кютюу бла байламлы жумушланы юсюнден да айтылгъанды, дагъыда эллени администрацияларыны ишлери да сюзюлгенди кенгешни кезиуюнде.

Эм кючлюле сайланадыла

Черек ауузунда Кавказ халкъланы маданият эм спорт фестивальларыны муниципал кесеги барады. Аны эсеплерине кёре, республикалы кезиуге команда къураллыкъды.

Бюгюнлюкге бел бауладан тутуп тутушханлары, таякълада жюрюгенлени, узакъгъа ауур жюк бла баргъанланы, секиргенлени араларында эм кючлюле сайланнгандыла. Энди гитче футболдан эришиуле боллукъдула, аланы эсеплерине кёре жыйымдыкъ команда къураллыкъды.

Арбазлада футбол ойнау

Битеуроссей халкъ фронт РФ-ни Спорт министерствосуну болушлугъу бла июль-октябрьде арбазлада футбол ойнауну акциясын бардырады. «Уличный красава» деген турнирге 14-17-жыллыкъ жашла къатышырыкъдыла. Аны муниципал кесеги уа быйыл 15 августдан 10-чу сентябрьге дери барлыкъды.

Акциягъа къатышыргъа сюйген арбаз

командала аны юсюнден Черек муниципал районну администрацияларыны Физкультура, спорт эмда жамауат организацияланы ишлери жаны бла комитетине келип, неда **41-071** телефон номер бла сёлешип билдирирге боллукъдула.

БЁЗЮЛАНЫ Залина.
Черек районну администрациясыны пресс-службасы.

УНУТУЛМАУ

Ётгюр офицерни къырал саугъасы юйюрюне тутдурулгъанды

КъМР-де ич ишле министр **Игорь Ромашкин** аманлыкъчыланы къолларындан жоюлгъан полициячыны юй бийчеси **Карина Балкаровагъа** Кишиликни орденин бергенди.

Быйыл 24 январьда Нальчикде Суворов эм Идарова орамла бирге къошулгъан жерде тёрт аманлыкъчы ДПС-ни ишчи борчларын толтура тургъан инспекторларына чабыуул этгендиле. Аладан бирин бичакъ бла уруп, алайдан къачып къутулургъа кюрешгендиле. Алай право низамны сакълаучула, бузукъчулагъа къаршчы туруп, жокъ этгендиле. Алгъан жараладан полицияны лейтенанты Аслан Балкаров саулукъ сакълау учреждениясда ауушханды.

РФ-ни Президенти Владимир Путинни Указы бла ишчи борчун толтургъан кезиуде кёргюзтген кишилиги, батырлыгъы ючюн полицияны лейтенанты Аслан Артурович Балкаров Кишиликни орденине тийишли болгъанды (ёлгенден сора).

Игорь Ромашкин, аны атасына, юй бийчесине, ахулаларына къайгъы сёз бере, он керти полициячы болгъанын, ишчи нёгерлерини арасында анга хурмет этилгенин, Ата журтубузгъа къуллукъ этге, республикада мамырлыкъны, тынчлыкъны къоруулай, керти офицерча жоюлгъанын айтханды.

Карина Балкарова уа министрге эмда Ич ишле органланы коллективине аны юйюрюне этилген къайгъырыулукъ ючюн ыразылыгъын айтханды.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Мажал этиу

Эки районнга да - жангы энчи автомобильле

Элбрус эм Урван районлада социал къоруулауну аралары энчи жарашдырылгъан «Газельле» къоллу болгъандыла. Автомобильлени ачхычларын иелерине геюрге кюн КъМР-ни урунуу эм социал къоруулау министри **Асанланы Алим** къууанчлы халда бергенди.

Машинала "Демография" миллет проектге тийишлиликде федерал бюджетни ахчасына алынгъандыла. Аланы санларында къыяулары болгъанла, саусуз къартла, жыл санлары 65-ден озгъан инвалидле хайырланырыкъдыла: телефон бла сёлешип чакъырыргъа, аны бла больницагъа, поликлиникагъа, башха багъыу учреждениягъа да барып къайтыргъа боллукъдула. Автомобильни жети адамгъа жери барды.

- Жылны аягъына, "Социал демография" программагъа кёре, федерал бюджетден дагъыда тёрт машина берилир деп сакъланлайбыз. Ала районлада социал аралагъа ишлерин бютюн тынгылы тындырыргъа себеплик этерикдиле. Социал ара бла багъыу учреждение график къурап, машина анга кёре ол неда башха элге барып, адамланы алып, керекли жерге элтирикди,-дегенди Урнуу эм социал къоруулау министерствону бёлюмюню таматасы **Диана Кишукова**.

Асанланы Алим Этезланы Мажитге машинаны ачхычлары, документлерин да бергенди.

- Бизни «Газелибиз», башха машиналарыбыз да бардыла, алай бу арбачыкълада айланнганлагъа бютюн тапды. Жарсыугъа, районубузда аллайла аз тюйюлдюе,- дегенди Элбрус районда адамланы социал жумушларын жалчытхан комплекс араны директору **Этезланы Мажит**.

Урван районда аллай учреждениянны таматасы **Марина Карацукова** да къууаннганын жашыралмай эди: «Бизге къысха заманны ичинде быллай аламат транспорт берирле деп эсибизде да жокъ эди. УАЗ санитар машинабыз барды, алай ол асыры эскиден, терк-терк бузулуп, ишибизге чырмау болуп тургъанды. Саусузларыбызны больницагъа жетдиригге керек болса, башхаладан тилерге тюшгенди. Энди ишибиз женгиллениркди».

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

ЖЫЛЛА, АДАМЛА, ЪАДАРЛА

АСКЕРЧИНИ ДЕФТЕРИНИ ЧАПЫРАКЪЛАРЫН АУДУРА

Биз Уллу Ата журт урушха кетген жигитлерибизни эсибизден кетермейбиз. Сейир этесе аз санлы миллетибизден нечик кёп адам кетген эди къазауатха деп. Аланы асламы къалдыла къызыу сермешледе жоюлуп.

Сау къайтханла уа уруш жолларыны юслеринде хапар айтдыла. Эс этгенле уа жазып окъуна къойдула. Аны айтханым, алгъаракъда къолума аскерчини дефтери тюшдю. Аны жазгъан Гергъокъланы Таттыукады. Анда автор къатышхан сермешлерини юсленинден жазады.

Таттыука Акъ - Сууда жашагъанды. 1941 жылда октябрь-ноябрьде Прохладна тийресинде окопла къазгъанды. Экинчи жыл а урушха кетеди. «*1942 жылда, июньда бизни армиягъа алдыла. Элден ашырып келген адамла бизге кёп ариу сёз айтыр: «Сау барып, сау келигиз, немислилени да хорлап»,-деп ашырдыла.*

Бизни поезд бла Черкесск шахаргъа элтдиле. Анда бир къаум заман кечинебиз. Шофёргъа окъургъа керек эдик да, артха, Прохладнагъа, келтиредиле. Черкесскеден ары жаялай келген эдик. Келген жерибизде уа ушокдан, автоматдан атдырыргъа да юйретедиле».

Бираздан быланы Орджоникидзе шахар тийресине кёчюредиле. Ары да жаяу барыргъа тюшеди. Анда уа 82 миллиметрлик миномётладан атдырыргъа юйретедиле. Таттыука иги окъугъаны себепли аны миномётну мараучусу этедиле.

Юйрениуле бошалгъандан сора бу аскерчилени Алагирге кёчюредиле. Биягъы андан ары жаяу барадыла. Бу жол а миномётланы да кётюрюп барыргъа тюшеди. Андан ары жетгинчи солдатла бек къыйналгъан эдиле. Кёплени эслери ууп окъуна къала эди. Къалай болса да, аскер бёлюм барыр жерине жетди.

Ол кюнлени эсгере, дефтерде дагъыда былай жазылады: *«Анда миномётланы тап жашырып этерча жерле къазабыз. Бир талай кюнден бизни биягъы артха айландырып сюрюп башлайдыла. Дарьял тарына келдик. Орджоникидзени къыйырларында къызыу сермешлеге къатышдыкъ. Бизден да кёпле ёлдюле. Немислилени да артха айландырып, сюрюп тебиредик. Ала да аякъ тиреге кюрешедиле»*,-деп.

Моздок тийресинде бардырылгъан сермешледен биринде Таттыуканы къолуна окъ тийип жаралы болады. Госпитальда бираз турады. Игирек болгъанлай, фронтха къайтады. 1943 жылда Краснодар, Новороссийск тийрелеринде сермешлеге къатышады. Аладан бирини юсюнден былай жазады: *«Самолётла башыбыздан бомбала атадыла. Юсюбюз - башыбыз топуракъ болуп, темир сыныкъла анга къошулуп. Ол кюн ротадан жетеулен саулабыз. Бираздан немислиле жангыдан атып тебирейдиле да, бизден экеулен ёледиле. Сора бешибиз къалдыкъ.*

Эки кюнню ичинде сермешни бардыргъанлай турдукъ, ашыбыз-суубуз да болмай. Андан сора бизге адамла келген эдиле. Алайда взводну командири, окопла ичи бла бар, солдатлагъа жашырын энчи къуралгъан сёзню айтып кел, дейди. Ол буйрукъну эте тургъанлай бир къарелди кёрдюм. Къарангыды. Ол тюз юсюме келеди. Автоматны юсюне буруп турама. Къатыма жеттеглей: «Къолларыны кётюр»,-деп къычырама. Къолларын ёрге кётюреди. Иги тюрслеп къарасам, ол а немисли солдат. Сюрюп командирге элтеме. Аны ючюн манга ыспас этген эдиле».

Аскерчини дефтеринде кёп сермешлени юсюнден жазылады. Аланы барысына да Таттыука къатышханды. Къысха хапарыбызда аланы барын да айталмакъ. Алай Гергъокъ улу 27-чи гвардиячы тау-жаяу аскер полкну санында Къара тенгизни тийресинде бургъан сермешлеге жигер къатышханды. Севастополь ючюн къыркъышыуладан биринде жаралы болуп, къауум заманны госпитальда жатханды.

Саулугъу андан ары уруш этерге жарамагъаны ючюн геодезия отрядда къуллукъ этгенди. Кёргюзтген жигитликлери ючюн а «Жигитлиги ючюн», «Аскерге салгъан къыйыны ючюн» эм башха майдалла бла саугъаланнганды. Баш командующийни ыспасына да тийишли болгъанды.

Къазауатдан къайтхандан сора уа ара мюлкде эсепчи бригадир болуп да ишлегенди. 1966 жылда уа пенсиягъа чыкъгъанды. Андан сора да, бош турмагъанды - «Нальчик» совхозну малларын кютгенди. Урунууда болдургъан жетишимлери ючюн кёп кере махтау къагъытла бла саугъаланнганды.

Юйюрюню юсюнден айтханда, байбийчеси Атабийланы Фатимат бла къыз ёсдюргенди.Зайнаф Деуаланы Рамазанны юйдегисиди.

Урушну, урунууну да ветераны Гергъокъланы Таттыука 1993 жылда ауушханды. Жашауну ахыр жылларында жашагъан Кенже элде асыралгъанды. Жаннет ахлусу болсун!

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Жыйылыу

Министр халны тюрлендириуню излегенди

Кёп болмай КъМР-ни саулукъ сакълау министри Марат Хубиев республиканы стоматологларыны ассоциациясыны келечилери эмда башхала къатышып кенгеш бардыргъанды. Анда гитчелени тишлерине багъыу бла байламлы проблемагъа аслам эс бурулгъанды.

Жыйылыуда КъМР-ни Саулукъ сакълау министерствосуну штатдан тышындагъы баш стоматолог Асият Хамукова республикада тишлери бузула башлагъан сабийлени саны къайгъы этерча чекге жеттенин билдиргенди. Аны сылтауу районлада профилактикагъа тийишли магъана берилмегенинди эмда ата-аналану да уллу кёллюкъларинденди.

Тишлени бузулуулары хатасындан балаланы ашны эритген системалары, жюреклери, тамырлары эм бюйреклери да аурийдула. Алай бла адамны саулугъу жашлыгъындан окъуна бузула башлайды. Къабарты-Малкъарда уа жерде, сууда да фтор жетмегенин эсге алсакъ, тишлеге бютюн сакъ болургъа керекбиз. Ол себепден специалист ишчи заманыны экиден бирин гитчеле бла профилактика бардырыргъа керекди, деген оюм да айтылгъанды жыйылыуну кезиуюнде.

- Марат Хубиев жуукъ заманда система халда сабийлеге болушлукъ тапдырылырча амалланы хазырлагъа буюргъанды. Министр анга къырал учреждениляны барында да эс бурурларын айтып, сабий стоматологияны да жангыртыргъа кереклисин чертгенди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

МЕДИЦИНА

Бир ниетлилик бла тап къуралыулукъ - жетишимни шарты

Нальчикни "Искож" районунда орналгъан экинчи номерли поликлиникада бийик категориялы врачла, ишлерин уста билген медсестрала, лаборантла урунадыла. Учреждениянны кесини терк болушлукъ берген службасы, "Къурулушчу" лицейде пункту, Адиюхда амбулаториясы да бардыла.

Поликлиникагъа "Саулукъ сакълау" миллет проектге кёре Япониядан келтирилип УЗИ, базыкъ чегиге къарагъан рентген аппаратла, фибра гастроскоп да алынгъандыла. Мындача ЭКГ оборудование уа биогюнлюкде алай кёп больницада жокъду. Лаборатория бла да ёхтемлеирдиле.

Башда айтылгъан аппаратлада ишлерик специалистлени уа республиканы Саулукъ сакълау министерствосу хазырлайды. Отуз адамгъа жерлери болгъан кюндюзгю стационарны да анда кеслерине бакъдыргъанла бек жаратадыла, артыкъда дарманланы поликлиника кеси бергенин энчи белгилейдиле.

Дагъыда чертип айтырча бир шарт - мекямны ичине, тышына да юч жыл мындан алгъа тынгылы ремонт этилгенди, андан бери мында ишлегенле ол тиззгинликни, тазалыкъны дайым да сакълагъанлай, анга аслам эс бургъанлай турадыла. Кимге да туурады медицина учреждениясда, саусузлагъа багъыудан сора, бек биринчи ол затлагъа эс бурулургъа тийишлиси.

Да хау- мекямны ичи, аны тийреси да анда ишлегенлени бетиди. Поллада акъ мермер таш, кабинетледе ламинат жылтырагъан этедиле, къабыргъала да, алгъынча, эриши кёкге угъай, жарыкъ боялуа бла боялыпдыла. «Биз барыбыз да къайгъырабыз ишлеген жерибиз ушагъыулу болуруна, субботниклени да терк-терк къурайбыз»,- дейдиле мында ишлегенле.

Битеу бу тюрлениуледе поликлиниканы шёндюгю башчысы Марина Емузованы юлюшю уллуду. Ол медицина илмуланы кандидатыды, талай жылны КъМР-ни Парламентини депутаты болуп тургъанды, республиканы сыйлы врачыды. «Не букъдурлугъу барды, бери келгенимде, учреждениянны борчлары бек кёп эдиле, иш хакъ да заманында берилмей тургъан кезиуле болгъандыла. Ма ол кемчиликлени къысха заманны ичинде кетеригге тюшгенди»,-дейди Марина Султановна.

- Бери ма аныча тамата керек эди, аллай специалистни бла оноучуну кёп жылланы сакълагъанбыз. Ол келгенли медиклени совети да къуралгъанды. Ол айгъа бир кере жыйылып, кемчиликлени сюзеди, аланы терк кетериую амалларын излейди,- дегенди мен ушакъ этген медсестрала, врачла да. Таматалары да алагъа ыразылыгъын жашырмайды, Моттайланы Асиятны, Роза Балкароваты, Фатимат Тлебзуховны, Таисия Дикиноваты, Лябина Зеушеваны, Атабийланы Элеонораны, Елена Шибзуховны, дагъыда кёп башхаланы махтайды.

-Ыспасха тийишли болгъанланы атларын айтып чыгъар амал жокъду. Барысы да ишлерин уста билген, анга жууаплы кёзден къарагъан специалистледиле, заманым бошалгъанды деп кетип къалгъанла тюйюлдюе. Ала манга уллу тутхучулукъ этедиле,-дейди Марина Султановна.

Поликлиника бюгюнлюкде шахарда угъай да, битеу республиканы сыйлы врачыды. «Не букъдурлугъу барды, бери келгенимде, учреждениянны борчлары бек кёп эдиле, иш хакъ да заманында берилмей тургъан кезиуле болгъандыла. Ма ол кемчиликлени къысха заманны ичинде кетеригге тюшгенди»,-дейди Марина Султановна.

- Бери ма аныча тамата керек эди, аллай специалистни бла оноучуну кёп жылланы сакълагъанбыз. Ол келгенли медиклени совети да къуралгъанды. Ол айгъа бир кере жыйылып, кемчиликлени сюзеди, аланы терк кетериую амалларын излейди,- дегенди мен ушакъ этген медсестрала, врачла да. Таматалары да алагъа ыразылыгъын жашырмайды, Моттайланы Асиятны, Роза Балкароваты, Фатимат Тлебзуховны, Таисия Дикиноваты, Лябина Зеушеваны, Атабийланы Элеонораны, Елена Шибзуховны, дагъыда кёп башхаланы махтайды.

-Ыспасха тийишли болгъанланы атларын айтып чыгъар амал жокъду. Барысы да ишлерин уста билген, анга жууаплы кёзден къарагъан специалистледиле, заманым бошалгъанды деп кетип къалгъанла тюйюлдюе. Ала манга уллу тутхучулукъ этедиле,-дейди Марина Султановна.

Поликлиника бюгюнлюкде шахарда угъай да, битеу республиканы да бек игиледен бирине саналады. Анда ишлеген бир-бир специалистлеге жер-жерледен да келедиле. Бек игиси уа, аллай башха учреждениялада, мында танг атмай келип, талон алыр кереклиси жокъду.

-Аллай жорукъну бери келген биринчи кюнлеримде окъуна кетергенме,- дейди баш врач. – Ишчи кюнню ичинде къаллай анализ берирге неда къайсы врачха кирирге керек болса да, чырмау жокъду. Жангы машинабыз да барды. Элли мингнге жуукъ адам жашагъан жерде ол бек керек эди. Энди врачла районну не узакъ жерине да аны бла бек терк жетедиле. Къагъанакълагъа дарманла да заманында салынадыла.

-Мен бери Хасаниядан жюрюйме. Алгъын 1-чи номерли шахар клиника больницада ишлегенме. Бери чакъыргъанларында, арсарлы болгъанма, алай мында ишлеген таныш врачларым кёллендиргендиле. Сёзсюз, жол узагъыракъды, эки маршрутка бла келирге тюшеди, болсада сокъуранмайма. Саусузлагъа тынгылы къарар, багъар ючюн, хар не керекли затыбыз да барды.

Врачла, медсестрала да кеслери келалмагъанланы юйлерине барадыла, укол этедиле, капельницала саладыла, керек болса, анализлерин да аладыла. Ол затлагъа Марина Султановна бек сакъды. Сабийге, абаданнга да бек къайгъырады, жан аурутхан адамды, аллына келгенлеге къачан да жарыкъ тюбейди, къолундан келген болушлукъну аямайды,-дейди поликлиниканы стационар бёлюмюню баш врачы Чеченланы Аминат.

Алгъын коллектив бир ненча къауумгъа юлешинип, бир бири бла артыкъ бек келишмегенди. Энди алай тюйюлдю. Байрамлаты бирге ётдюредиле, бир бирни къууанчына, бушууына да кёзкъулакъ боладыла. Аллай жерде уа иш да иги барады.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.
Суратны автор алгъанды.

Эсгертиу

Заман аз къалгъанды, къармашыргъа кюрешигиз

Социал страхованияны фондуну регион бёлюмю ишде ачымазча, ауруу тапмазча мадарлагъа ахча алыр ючюн заявлениялa бериую кезиую быйыл 1 августда бошалгъанын билдиреди. 123-ФЗ номерли федерал законнга тийишлиликде страхователь тёлеген взносларыны жыйырма процентине дери къайтарыргъа боллукъду. Бир-бир болумлада ол 30 процентге окъуна жетеди.

Быйылдан башлаб а производствода къыйын болумдан къутулуугъа эмда профессионал ауруудан сакъланыугъа борчлу халда тёленнген социал страховой взносланы пенсиягъа энди чыгъарыкъланы санатор-курорт багъыуларына къоратыргъа да эркин этиледи. Бу къауумгъа страховой пенсиягъа тийишлиле, къартлыкъларына кёре солуугъа чыгъаргъа беш жылдан кёп къалмагъанла киредиле.

Ол ахчаны хайырланыр ючюн, Социал страхованияны фондуну регион бёлюмюнден эркинлик алыргъа тийишлиди. Аны ючюн быйылны 1 августуна дери заявление жазаргъа, анга ахча къоранчланы эмда организацияда, предприятияда урунуу болумланы игилендириу жаны бла мадарланы планын кёшургъа керекди.

Финансла бла жалчытылыр ючюн, фондну регион бёлюмюне взносланы заманында эм кереклиси тенгли бир тёлерге, страхователь келтирген документледе кёргюзтюлген шартла тюз болургъа тийишлидиле.

Заявление бла бирге къаллай документле берилликлерин Социал страхованияны фондуну регион бёлюмюню сайтында, «Финансовое обеспечение предупредительных мер» бёлюмюнде (http://r07.fss.ru) билирге боллукъду. Битеу керекли хапарны уа фондну бёлюмюнде (Нальчик шахар, Инесса Арманд орам, 5-чи номерли юй) , Къырал жумушланы бир порталында (www.gosuslugi.ru) эмда (8662) 48-00-22, 48-00-79 телефон номерлеге сёлешип билир амал да барды. Заявлениясы электрон амал бла да берирге болады.

Дата

Ол кеси кесине, ниетлерине, жашау жорукъларына да къачан да кертичи болгъанлай турады

Атталаны Жабирни жашы Жамал Къабарты-Малкъарны намысы-сыйы биймкде жюрюген къырал эмда жамауат-политика къуллукъчусуду. Ол 1944 жылда 25 июльда Къыргыз ССР-ни Кант районуну Ново-Покровка элинде туугъанды. Къазахстанны къырал университетини журналистика факультетин эмда Москвада КПСС-ни АК-сыны Жамауат илмуланы академиясын бошагъанды. Бюгюнлюкде, ала сау болсала, аланы бек иги ишанларын юлгюге тутуп жашау этген, битеу Къабарты-Малкъарда бек сыйлы къалмазлыкъларына ийнаныуларын тас этмеген эсли, оюмлу адамладан болгъандыла. Закий Кязимни: «Ишди бизни жашатырыкъ, Ариу кийип, ашатырыкъ, Быллай тар жолгъа тюшгенде, намыс бла бошатырыкъ...» - деген осуят сёзлерине табына, арымай-талмай ишлегендиле. Бюгюнлюкде, ала сау болсала, аланы бек иги ишанларын юлгюге тутуп жашау этген, битеу Къабарты-Малкъарда бек сыйлы жашчыкъ эсиме тюшеди. Ол Атталаны Жамал эди.

Артда уа энди къурала тургъан «Горнячская слава» газетни редакторуну къуллугъуна кимни салайыкъ деп, аллай оноу этиле тургъанда, олсагъат Атта улу келди акъылыма. Ол заманнга уа Жамал, академияны бошап, Къазахстаннга къайтып, кесини сюйген журналында ишни бардыра эди.

Аны юсюнден КПСС-ни обкомуну биринчи секретары Тимбора Мальбаховха билдирип, андан яразылыкъ да алып, мен Къазахстанны Коммунист партиясыны АК-сыны секретары Джанибековха сёлешеме да, Атта улуну Къабарты-Малкъарда партия къуллукъгъа салыр умутубуз болгъанын айтама. Ол а иерге унамады, бизге да Жамал Жабирович керек боллукъду деп. Алай биз обкомну атындан письмо жибергенибизде уа, партия бир ниетлилик кесини ишин этди да, таулу жаш атасыны бла анасыны хапарларындан билген республикагъа келди.

Зумакъулланы Борис бла Атталаны Жамал.

Кёп жылланы «Заман» республикалы газетге бет жарыкълы башчылыкъ этип келеди, Къабарты-Малкъарны Жамауат палатасыны таматасыны орунбасарыды.

Республиканы социал эмда маданият айныууна уллу кыйын салгъаны, бийик профессионал усталыгъы ючюн анга Россей Федерацияны культурасыны сыйлы къуллукъчусу, Къабарты-Малкъар Республиканы культурасыны сыйлы къуллукъчусу, Къарачай-Черкесни сыйлы журналисти деген махтаулу атла аталгъандыла. Ол Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъаланнганды, КъМР-ни бла РФ-ни Журналистлерини союзларыны саугъаларына бла дипломларына кёп кере тийишли болгъанды.

Быллай юбилей кюнде мени керти шуёхуму, ниет нёгеримни юсюнден оюмларымы бла сагъышларымы окъуучуларгъа да билдирирге сюеме. Къадарны буюрууу бла бизни юйюрлерибиз Къыргызстанда бир элге, аны къой, бир орамгъа окъуна тюшгенди. Ата-аналарыбыз бирге бек татлы жашагъандыла, жууукъла болмагъанлыкъгъа, бир бирлерин къаты жюрютгендиле. Кёчгюнчюлюкде халкъыбызы сынагъан къыйынлыкъла аны бютюн бирикдиргендиле, бютюн уллу кючкъарыу бергендиле.

Жамалны атасы бла анасы да киши жеринде башларын энишге этмеген, намысларын биймкде тутхан, тюзлюк тохташырына, туугъан журтларына къайтмай адамладан бирине саналгъан жашлары бла ёхтемленирик эдиле.

Бизни юйюрюбюз Атталадан алгъа кетген эди ата журтха. Жамал школну Киргизияда бошагъанды. Бийик билим а Къазахстанны къырал университетинде алгъанды. Анда журналист болуп да ишлегенди.

Бирикген юйюрюню арасында.

Къазахстанны Коммунист партиясыны Ара Комитетини журналыны бёлюмлеринден бирине башчылыкъ этгенди. Ол заманда уа партия басмада ол бек даражалы эмда жууаплы къуллукъгъа саналгъанды.

Бизни тюбешиуюбюз Москвада, мен КПСС-ни АК-сында Жамауат илмуланы академиясында къысха болжаллы курслада тургъанымда, болгъанды. Бир ингирде мен ол вузда окъуучан жерлешлерими къонакъгъа чакъырама. Аланы араларында уа - Алма-Атадан келген ёсюмлю, субай жаш. Ол манга таныш кёрюнеди. Иги тюрслеп къарасам, къоншу митетинден атча тилеп алгъан жашды». «Хау, хау, эсимдеди», - деп, Мальбахов Атталаны Жамалны «Горнячская славаны» редакторуну къуллугъуна дурус кёргенин къол кётюрюп билдириди. Айтып къоййым, ол газет Тырныауузда угъай, битеу Бахсан ауузунда жашагъанла сюйюп окъуучан издание болгъан эди. Бийик билимли, сыналу оноучу, аны ишин жангыча къурап, окъуучуна излерча, сурарча да этгенди.

Партияны Къабарты-Малкъар обкомуну идеология бёлюмюню тматасы болуп ишлегенде да ол атын иги бла айтдыргъанды. Аны кёп билгени, Аллах берген фахмулулугъу, оюмлулугъу да оппозиция бла кыйын демлешиулени кезиюнде бек жарагъандыла. Жыйылыулада, газет статьяларында болсун, телевидение эмда радио бла сёлешгенде да, ол кесини кёз къарамын ачыкъ айтханды, жалгъан даула этгенлеге къаты жууап бералгъанды, инсанлыкъ кишиликни юлгюсюн кёргюзтгенди.

Ол заманда уа кесини оюмун ачыкъ айтыргъа хар ким да базынып къалмагъанды. Партияны кючлю кезиюнде кеслерин бир акъыллы сундуруп, менича жокъду деп айланнганла (ала бизни эсибизденде, аланы атларын туура этер заман да келир) къаугъа чыкъгъанлай, арт жанына бугъунуп, мыйыкъ тюпленриндеи кюле, нёгерлери къалай къазауат этгенлерине бир жанындан къарагъандыла, аны къой, оппонентлеге жакъ окъуна басхандыла.

Жамал а аллай кыйын болумладан даражасын тюшюрмей чыкъгъанды. Ол ким да ийнанырча, шарт юлгюле келтирип, керек болгъанда уа, бетлерине ургъанча этип, алай сёлешгенди. Ма аллай ышанлары ючюн чакъыргъан сунама Къабарты-Малкъарны энди айырылгъан Президенти Валерий Коков Атта улуну кесини командасына.

Керти да тынгысыз кезиуде ол, алгъа тыш къырала бла ишлени, артда республиканы тыш байламлыкъла жаны бла министрини биринчи орунбасары, Элбрус районну администрацияны башчысы, ызы бла уа «Заман» газетни редактору болуп уруна, Къабарты-Малкъарда мамырлыкъны, бирликни эмда ырахатлыкъны сакълаугъа бла кючлендириуге, республиканы социал-экономика айныууна да тийишли юлюш къошханды. Бюгюнлюкде да республиканы жамауат-политика жашауына тири къатышады. КъМР-ни Жамауат палатасыны председателини орунбасарыды, КъМР-де Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченнийни Эксперт советине киреди.

Граждан обществону институтларын къурауда, ишлерин игилендириуде, адамны праволарын бла эркинликлерин къорулауда къыйыны айтып айтмазча уллуду. Аны терен билимине, къаллай жыйылыуда да, мингле бла адамла къатышхан магъаналы митинг неда гитче коллектив болсун, кесине тынгылата, сёзюн ангылата билген хунерлигине сейир этерчады.

Мени сартын, Жамал Жабирович миллетибизни айырмалы адамларыбыздан бириди. Былайда акъылман Дмитрий Сергеевич Лихачевну сёзлери эсиме келедиле: «...адам кесин акъыллы, билимли да сундуралыкъды, алай интеллигентме деб а кишини алдаяллыкъ тюйюлдю». Мен хапарын айтхан адамгъа кишини алдаргъа керек тюйюлдю – ол чынтты интеллигентди – кесин жюрютгени, халкъ багъалагъан хазналагъа сакъ болгъаны, шуёхлагъа, тёгеректе дуниягъа адепли кёзден къарагъаны бла.

Кесини публицистика статьяларындан биринде Жамал жерлешлерин, туугъан жерин эмда саулай Ата журтубузну жаныча кёргенин, багъалагъанын чертип, «къыралда жашау монглу, къууатлы болурларын, бир бирге къажаулукъ, зарлыкъ, жутлукъ, улутхачылыкъ къуруп кетерлерин, мамырлыкъ, келишиулюк, огъурлулукъ эмда бир бирни ангылалулукъ тохташырларын» бек сюйгенин айтады. Кеси да ма алай болур ючюн къолундан келгенни аямай жашау этеди эмда урунады Атталаны Жамал.

Кесими антлы шуёхума, аны ариу юйюрюне да насып эмда жашнау тежейме! Жюз жыл толгъанда да жашаргъа, игиликле этерге, адамланы къууандырыргъа талпыныуу, жюрек ырахатлыгъы таркъаймасын!

ЗУМАКЪУЛЛАНЫ Борис,
КПСС-ни Къабарты-Малкъар обкомуну секретары, биринчи секретары (1980-1991 ж.ж.), Къабарты-Малкъар Республикада Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный, профессор.

Сурат хапарлайды

Уллу-гитче да хурметин кёргендиле

Малкъарланы Ибрагим бла Къазахстанда, мында да къоншулукъда тургъанбыз. Уллу санлы, бийик ёсюмлю, чырайлы, сабыр адам болгъанды. Уллу Ата журт урушха къатышханды, тамата лейтенант чында къуллукъ этте, кёп жигитлик да этгенди. Анга аны орденлери бла майдаллары шагъатлыкъ этедиле.

Ибрагим эл Советни таматасы болуп иги кесек заманны урунгъанды. Элге бек къайгъыргъанды, ишчи жерле мажаргъанды, кёп юйюрлеге болушханды. Аны заманында ишленнген затла энди дери да тозурамай тургъандыла.

Малкъар улуну районну, республиканы да таматалары ахшы оноучуныча багъалагъандыла, кенгешлеге чакъыргъандыла, саугъалагъандыла. Жамауат да анга уллу хурмет этгенди, намысын кёргенди. Ма бу сиз суратда кёрген къаратор ажирни анга кенжечиле саугъагъа бергендиле.

Ариу сёзлю болгъанды, ышаргъаны бетинден кетмеген. Тепсерге чыкъса уа, ол уллу адам, не чайкъалмай, не ары-бери секиргенди. Ма бу сиз суратда суу бла стакан салсанг, тёгюлмез эди. Тыншчыкъ тёгерек айланып, биргесине тепсеген къызны жерине элтип, баш уруп кетгенди. Кёп сукъланнганма аллында къарс уруп.

ГАБОЛАНЫ Хамит.
Тёбен Чегем.

ЮЙЮР

Къыйналып табылгъан насып

Къайсы бирибиз да эм алгъа кесибизни туугъан элибиз, районубуз бла ёхтемлене келебиз. Ол ышан аман да болмаз, кертиси бла да къууанырзат бар эсе.

Бизни республикада да «Жылны юйюрю» деген Битеуроссей конкурсну бардырылгъанын газетибиз билдиргенлей туруучуду. Былтыр аны «Элли юйюр» деген кесегинде Бабугентден Туменланы Ахмат бла Розаны юйюрлери экинчи жерге чыкъгъаны бизге, аланы таныгъанлагъа, билгенлеге, хычыуун тийген эди.

Быйыл а бу номинацияда биринчиле Башийланы Руслан бла Зухура болгъандыла. Да сагъынылгъан элдендиле, мени туугъан Бабугентимден. Аллай затлагъа уа къалай къууанмагъын?

Башийлары хурметге тийишли, аладан юлгю да алырча, жамауатны, ишни да сюйген, къатларындагъылагъа таянчакълыкъ эте келген адамладыла. Юйюр тамата Русланны юсюнден айтсакъ, ол огъурлулугъу, адамлыгъы, сабырлыгъы бла да эсленнген атаны-Акону къолунда ёсгенди.

Ала беш жаш бла бир къыз болгъандыла. Туугъан аналары Тетууланы Зухура дуниясын эртте алышып, сабийлеге мудах болургъа тюшген эсе да, жюреклери огъурсузланмагъанды. Элде аланы къатларында ёсгенле билебиз, ала Байкишиланы Мариямгъа (аталарыны экинчи юйдегисине) ариу тюбегенлерин, ёз аналарынча кёрюп, хурметлегенлерин.

Инсаннга не жыл санында да жууукъ адамын, бютюнда анасын тас этгенни ауурлугъун, къыйынлыгъын къатлар кереклиси болмаз. Алай а Руслан юйюрде барысындан да тамата болуп, алагъа аналыкъ этер жюкню боюнуна алып келген тиширыугъа ариу тюбегенди, «Сау кел, мама» дегени бла кесинден гитчелеге юлгю да бере билгенди. Аны хайыры бла уа арада бир акъыллылыкъ, жарашылукъ да болгъанды.

Заман жетип, кеси юйюр къурагъанындан сора да, ол юйде тиширыуну, ананы магъанасына энчи эс бура, аны къыйынын да багъалай, не жаны бла да болушлукъ этгенлей келеди. Юйдегиси Зухура кёпле таныгъан, билген ветеран Ксаналаны Эрменбийни уллу юйюрюнде ёсгенди, ала да беш сабий болгъандыла.

Халкъыбызда: «Уллу къазанда бишген эт чий къалмаз»,-деп бошдан айтылмагъаны бла аныды. Баший улу шофёрлукъгъа окъуп, эл колхозда, андан сора да кёп жерледе бет жарыкълы ишлел келгенди. Юйде малгъа къараргъа, ким да юлгю алырча бахча тутаргъа да хунери барды. Элде ишлерге жер жокъду деп олтургъанладан тюйюлдю.

Зухура Эрменбиевна уа кадет школ-интернатда малкъар тилден бла адабиятдан устазды. Кеси уа бу усталыкъны сабийлигинден да сюйгенин, анасы Жаболаны Налжан Таулановну Къыргызстанда кюндюз мектепде сабийлеге орус тилден дерсле берип, ингирде уа кеси ары окъургъа жюрюп тургъанын айтады. Дагъыда иш сынамы 40 жылдан иги да атлагъан педагог бу сферада урунургъа, жетишимли да болургъа баш иесини анга таза ниети, хурмети да тутхучлулукъ этгенин айтыргъа ийменсе да, аны алайлыгъын а букъдурмайды.

Къолунда тёртайлыкъ къагъанакъчыгъы болуп тургъанлай, Зухураны интернатха ишге чакъырадыла. Ол экили болады. Къызчыкъла алыкъа уякъ, кичичиг а, айтханыбызча, бешикде. Ма ол кезиуде юйюр тамата аны кёллендиреди. «Чыгъаргъа сюе эсенг, бар. Сабийлеге къараргъа кесим болушурукъма»,-дейди.

Элде алыкъа газ тартылмагъан кезиу болгъанлыкъгъа да, устаз ишден хар заманда да жылы юйге келгенди, не жаны бла да себеплик тапханлай тургъанды. Анасы ауруу иеси болуп, тёшекге тюшгенинде да, анга жашау нёгери кёл этдиргенди: «Анангы къатында тур. Артда сокъуранмазча бол, бз не излесек да, ала табылмайдыла»,-деп, Зухура ишинде, юйюнде да хар жумушуна жетишаларча, къайгъыргъанды.

Башийлары халал къыйынлары бла юйуана, ала бла жубана жашайдыла. Ёмюрледен келген адет-тёрелерибизге тюшюндюре, ачыкъ ниетли адамла болуп, халкъыбызгъа жарарла деп ышанадыла.

Жаш тёлюню окъутхан, алагъа билим берген бал къалач тюйюлдю, билесиз. Къыркъ жылдан аслам заманны ичинде Зухура Эрменбиевна кёп сабийни башын сылагъанды, окъууну жолуна тюзетгенди. Аслам конкурсда айырмалы бола, аты коллегаларыны арасында айтылгъанлай келгенинден сора да, биргесине урунгъан жаш адамлагъа насийхатчылыкъ этеди.

Биз бирде: «Адам ишге жюрегинде болгъан бар жарсыуун да юйде къоюп келирге керекди»,-дерге ёчбюз. Даулашаллыкъ тюйюлме, алай да болур. Алай а бир затха уа толу ийнанама-инсанны тутхан жумушу бла юйюрюнде кёллендирселе, анга билеклик этселе, ышансала, ол не жаны бла да жетишимге жетеркди. Аны себепли миллетибизни ариу адет-тёрелерин ызлай, халкъыбыз ёмюрледен багъалагъан къыйматлагъа кертичилей къала, бир бирни ангылай, хурметлей жашагъан юйюрню хорламы бла жангыдан алгъышлай, алагъа саулукъ-эсенлик, жюрек ырахатлыкъ да тежейбиз.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.
Суратны **ДАЛХАТЛАНЫ Марзият** алгъанды.

УРУНУУ

Тюрлю-тюрлю амалла бла болушургъа итине

Элбрус районну Урунуу, иш бла жалчытыу эм социал къоруулау арасына быйылны биринчи жарымында иш излел 724 адам келгенди, аладан 245-не болушлукъ тапдырылгъанды. Бусагъатда пособие алыргъа эсепде тургъанланы саны уа 497 инсаннга жетеди. Алагъа ай сайын 1500 сомдан башлап 8000 сомгъа дери тёленеди.

Жамауат ишлеге къатышыргъа сюйген 24 адам Тырныауз шахарны Социал арасында, Быллымда, Кёнделенде, «Горвода» биригиуде, районну стоматология поликлиникасында эм «Солнышко» ара солуу паркда къармашыргъа онг тапхандыла.

Иш бек керекли къауумну санында болгъан 17 адамгъа уа Тырныауузда 2-чи эм 4-чю номерли жашау журтлагъа надзор этген конторлада, Социал арада, «УК «Партнёр» биригиуде, Кёнделенни администрациясында урунурча себеплик этилгенди.

Быйылны экинчи кварталында окъуучулагъа солугъан кезиулеринде урунургъа болушурча Тырныауузну, Бедикни, Лашкуртаны эм Кёнделенни школлары бла келишим этилгенди. Аны хайыры бла биогюнлюкде 173 адам къармашадыла, 1500 сом чакълы хакъ аладыла.

Ючеуленнге Магаданда бла Советская Гаваньда «УстьСреднекамГЭСстрой» биригиуню бёлюмлеринде водитель бла бетон этиучюле болуп орналыргъа болушунгъанды.

Бирси жылладача, жангы усталыкъ алыргъа сюйгенлеге да себеплик этиледи. Алты айны ичинде беш адам визажист, чач къыркъыучу, котельняны оператору, тырнакъла болучу усталыкъларгъа юйренгендиле. Андан сора да, «Декретде ючюн жыллары толмагъан сабийлеге къарагъан тиширыуланы иш бла жалчытыргъа» деген программаны чеклеринде бешеулен КъМКъУ-ну медицина колледжине бла СКАУ-ну «Сестринское дело» эм «Оказание услуг в сфере занятости» деген бёлюмлерине киргендиле.

Кеслери бир тюрлю иш башларгъа излеген 22 адамгъа да тийишли консультацияла берилгендиле. Ишсиз тургъан къауумну тюрлю-тюрлю жумушлары тамамланнганды. Дагъыда 49 инсанга уа психология жаны бла болушлукъ берилгенди. Урунуу рынокда социал адаптациядыа да 52 адам ётгенди.

Биогюнлюкде кёплени иш бла жалчытыргъа онг табылмаса да, Урунуу, иш бла жалчытыу эм социал къоруулау арада жамауатха къолларындан келгенича болушлукъ тапдырыргъа кюрешедиле эмда жангы мадарла излегеннлей турадыла.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Къутхарыучула

Бийик тау жарлада къоркъуусузлукъну сакълауурa

Александр Коляс Элбрусда бийик тау-къутхарыу отрядда эм сынамлы, бийик даржалы биринчи класслы къутултуучуладан бириди.МЧС-ни къурамларында оп отуз жылгъа жууукъну ишлейди.

«Уруннган къадарында кесин билимли, низамлы, алчы адамча кёргюзтгенди. Ол кесини къутхарыучу эмда спорт даржалылыгын ёсдюрюге, къоркъуулу болумла алгъадан жерлерин тапмаза этиуге, жамауатны арасында къутултуу ишни пропагандасына аслам эс бурады. Планда болгъан эм ары кирмеген окъутуу-методика жыйылыулагъа къатышханлай турады, юйретиуледе эмда таугъа чыкъгъан заманда къоркъуусузлукъну жалчытыугъа энчи къарайды, халкъны бирге жыйып жумуш бардыру хунери да бийикди.

Ол Къабарты-Малкъарда, андан тышында да бийик тау, суу, техноген объектледе излеу-къутхарыу ишлеге къатышханды. Жаш адамланы юйретиуге эс бурады, биргесине урунгланла да аны сыйын кёредиле»,- дейди Александр Анатольевични юсюнден энчи отрядны таматасы Гюлюйланы Абдуллах.

Коляс 420 излеу-къутхарыу ишге къошулгъанды, асламысында бийикледе, осал хауа эм къар юзюлюуге къоркъуулу болумлада, нёгерлери бла бирге ол асламланы жанларын сакъларгъанды. Къоркъуулу тийреледен эвакуацигъа бла эки мингинчи жылда Тырнауузну ырхы басханда анда жашагъанланы турмушларын тапландырыу жумушлагъа сезимли юлюшюн къошханды. Артда Шимал Осетия-Алания Республиканы Кармадон тарында уллу чыран эригенден эмда ырхы келгенден сора тюшген топуракъ-таш тёбелени таталау эмда адамланы излеу жумушлагъа, Хан-Тенгриде (4200-4800 м) къар юзюлюуге тюшген альпинистлени излеп табыу ишлеге къатышханды.

Александр Коляс Зольск районда суу басханны хаталаларын кетериу, ырхы келгенде Элбрус элде къоркъуулу жерледен адамланы чыгъарыу бла юкрешгенлени санындады. Бахсан суу кётюрюлюп автомобиль кёпюрле бла федерал жолну бир кесеклери бузулгъан кыйын болумлада Нейтрино бла Тегенекли элледе ол, кеси кесин аямагъанлай, адамланы эм аланы ырысхыларын къутхаргъанды.

Ол къошулгъан эм кёп къутхарыу ишле Элбрусда бардырылгъандыла. Кишилик, батырлыкъ кёргюзтюп, адамланы жанларын сакълар ючюн кесини жашауун аямагъанлай кюрешген юлгюлени саны асламды. Бир жол, Минги таудан тюшюп келе, ючлю желни, суууукълукъну хатасындан юч украинли альпинист 5200 метр бийикликде ажашында ол кёп излеу-къутхарыу жумушлагъа къатышханды, аланы хар биринде кишилик, билимлилик, низамлылыкъ изленнгенди. Аллай кыйын болумлагъа жаланда таугъа ёрлеучюе тюбемейдиле.

Бир жол Минги тауда сноубордда учхан бирею, аны ташлы тийресинден учхалап, къаяны ортасында къалгъанды. Ол не ёрге чыгъалмагъанды, не энишге тюшалмагъанды. Анга болушургъа Коляс башчылыгъында къутхарыучуланы къууму атланнганды. Таматаны тийишли оноулары бла кыйын болумгъа тюшген жашны къоркъуусуз жерге чыгъаргъандыла.

Къыйын болумланы кетергенде ётгюрлюгю ючюн анга Россей Федерацияны къырал саугъасы бергендиле – «Жанларына къоркъуу болгъанланы къутхаргъаны ючюн» майдал, ол Россейни МЧС-ни, Элбрус бийик тау излеу-къутхарыу ортядны махтаууна аслам кере тийишли болгъанды. Алгъаракъда тийрелени, жамаутны къыйын табийгъат болумладан сакълагъаны, бийик тау этекледе адамланы къутхаргъаны эм кёп жыллаты бет жарыкълы урунгнаны ючюн Александр Колясха КъМР-ни Башчысыны къулугъун болжалгы халда толтургъан Казбек Коковну указы бла «Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы къутхарыучусу» деген даражалы берилгенди.

Бусагъатда кезиулю альпинист кезиуню къызыу заманыды. Хапарыбызны жигити да тенглери бла бирге бийик тау тёппеледе адамланы жашауларын сакъларгъа себеплик этгенлени ал сатыларында барадыла.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Законопроект

Парковкагъа машинасын хакъсыз ким саллыкъды?

РФ-ни Къырал Думасы саулукъларына кёре чекленнген онглары болгъанлагъа социал болушлукъ бериуню низамын женгиллетген законопроектни ючюнчю (ахыргъы) окъулуугда къабыл кёргенди. Ол санда регионлада сакъатлагъа машиналарын парковкагъа хакъсыз салыргъа эркинлик бериледи. Законопроектге бу жорукъну уа «Единая Россия» хазырлагъанды, деп билдиргенди бизге партияны пресс-службасындан.

«Бир къырал – чексиз болум» проектни жашауда бардырыгъа жууаплы, Къырал Думаны урунуу, социал политика эм ветеранланы ишлери жаны бла комитетни башчысыны орунбасары **Михаил Терентьевни** айтханына кёре, закон кючюне кирир кезиуге жер-жерли власть органла парковкаланы хакъсыз бёлюуню низамын тохташдыраллыкъдыла. «Ала шартланы сакъатланы битеуроссей электрон тизмесинден алаллыкъдыла. Бу федерал реестр ведомстволаны араларында байламлыкъланы къураргъа себеплик этеди»,-дегенди ол.

Тизмеге сакъатны иелигине болгъан машинаны юсюнден шартланы кийирирге боллукъду. Алай бла уа ол Россейни къайсы жеринде да машинасын парковкагъа хакъсыз салаллыкъды. «Ол транспортну алышыргъа да боллукъду, алай тизмеде шартланы тюрлендирир онг барды»,-деп къошханды ол.

Парламентарийни акъылына кёре, законопроект къабыл кёрюлгени бла саулукълары осал болгъан инсанлагъа муниципал эм къырал жумушланы толтурууну низамы да женгиллетилликди. «Сакъатлыкъны юсюнден справканы биргенге жюртюп, изленсе кёргюзтюрге тюшеди. Энди уа федерал тизме электрон халда толтурулгъаны бла къырал жумушланы справкасыз тамамларгъа онг болады. Жууукъ заманда уа реестрге къырал эм муниципал власть органла къошуллукъдула»,-дегенди ол.

Эсигизге салайыкъ, закон кючюне 2022 жылда 1 июльда кирликди. Шёндю уа сакъат неда аны законлу келечиси машинасыны юсюнден шартланы федерал тизмеге кийирирге боллукъду.

ТИКАЛАНЫ Фатима
хазырлагъанды.

Карате

Къууандыргъан хорламла, жарыкъ муратла

Бюгюнлюкде Элбрус районну Олимпиадалы резервли спорт школуну карате бёлюмюне жюрюген сабийлени жарымы чакълысы къызладыла. Ала жашлагъа оздурмайдыла, тюрлю-тюрлю эришуиледе иги жетишимле болдурадыла.

Аланы араларында Атмырзаладан юч эгечни – Альбинаны,Зульфияны бла Зухураны – белгилерчады.

Аналары Елена Александровна айтханнга кёре, аны баш иеси Аллахберди не заманда да сабийлери спорт бла кюрешселе сюйгенди. «Къайсы тюрлюсю бла?» - деген соруугъа, кёп да мычымай, каратеге берлигин айтханды. Биринчи болуп спортзалгъа ючюнчю къызларын – Зухураны – келтиргенди. Ол а юч жыл мындан алгъа болгъанды. Ол заманда анга тогъуз жыл толгъан эди.

Тамата эгечлери, гитчелерини жарауларына къарай кетип, кеслери да секциягъа жазылгъандыла эмда къадалып юйреннгенди. Эки айдан а аланы тамата къууумгъа, жаш болгъанлыкъгъа, эришуиледе иги сынау жыйышдыргъан спортчулагъа къошхандыла.Уста тренерлени - Евгений Могилевецни, Руслан Нахушевни, Владимир Юнусовну башчылыкъларында къызла терк юйренип, эришуилеге жюрюрча даражагъа жетгендиле. Къысха заманны ичинде уллу жетишимлеге да жетгендиле. Зульфия 2017 жылда кесини жыл сан эмда ауурлукъ къууумда Шимал-Кавказ федерал округну биринчилигинде, Пятигорскда бардырылгъан ачыкъ биринчиликде, «Кубок Эльбруса» командалы турнирде, къуллукъ борчларын толтура жююлгъан полициячылагъа аталгъан эришуиледе хорлам болдургъанды. Къарачай-Черкес Республиканы, Пятигорскну бла Махачкъаланы ачыкъ биринчиликлеринде, Сочиде «Кубок» Кавказа деген битеуроссей эришуиледе алчы жерлеге чыкъгъанды.

Зухура уа Къабарты-Малкъарны биринчилигинде, башха республикалы эришуиледе, «Грозный шахарны мэрини кубогу ючюн ачыкъ турнирде да биринчи эмда экинчи жерлени алгъанды. Дагъыда ол Шимал-Кавказ федерал округну, Пятигорскну биринчиликлерине, «Кубок Эльбруса» командалы турнирге, Саратовда регионла аралы эришуиге, Сочини башчысыны кубогу ючюн ачыкъ кюрешиулеге къатышып, ючюнчю призёр болгъанды. Быйыл апрельде уа Нальчикде ётген уллу битеуроссей эришуиледе хорлагъанды.

Эгечлени эм таматалары Альбина Шимал-Кавказ федерал округну эришуилерине биринчи кере къатышып, кесини жыл санындагъы къызланы араларында финалгъа чыкъгъанды, ахырында уа экинчи жерни алгъанды. Келир жыл а хорлам да болдургъанды. Андан сора да, ол Кърымда бардырылгъан битеуроссей кюрешиуледе, Сочиде «Кубок Кавказа», «Махачкъала шахарны кубогу» деген турнирледе, Пятигорскну ачыкъ биринчилигинде да иги жетишимле болдургъанды.

Юч жылгъа жууукъ заманны ичинде юч эгеч да тюрлю-тюрлю даражалы 37 майдал жыйышдыргъандыла. Алай аланы ана бла тохтар акъыллары жокъду. Руслан Нахушев белгилегенича, къызла иш кёллюдюле, къадалып жараула этедиле, алыкъа кёп хорламла болдурлукъдула.

Альбина быйыл школну бошагъанды, билимин андан ары ёсдюрюргe эмда спортда да кётюрюле барыргъа умут этеди. Зульфия бла Зухура да каратеде жангы бийикликлеге жетерге хазырдыла. Аланы ата-аналары, тренерлери да ала муратларына жетер ючюн къолларындан келгенни аямайдыла. Зухурагъа уа тренерле Россейни 14-20-жыллыкъ жаш адамланы араларында августну экинчи жарымында бардырыллыкъ биринчиликге жиберирге деп турадыла.

Кёп болмай а карате залны Атмырзаланы юйюрню дагъыда бир келечиси – жетижыллыкъ Мурат да жокълагъанды. Бара-баргъан саманда аны да пьедесталда кёрюрбюз деп ышанабыз. Аны юлгю алырча адамлары бардыла.

Анатолий САФРОНОВ.

СУРАТДА: Атмырзаланы Альбина, Зухура, Зульфия, Мурат.

ЧЫНЫКЪДЫРЫУ

Не болумда да жунчурукъ тюйюлдюле

Жангы Малкъардан Беппайланы Хаулат бла кёп болмай альпинизмден бла туризмден Долинскде баргъан эришуиледе танышханма. Аны окъуучулары ол турнирде экинчи жерни алгъандыла.

Устаз бла ушакъ эте келгенимде, Хаулат Сафарбиевна Владикавказда къырал университети бошагъанын, отуз жылдан артыкъ заманны сабийлени окъутханын билеме. Къаялагъа ёрлерге, тау жолла бла жюрюрге уа гитчелигинден сюйгенди. Школда, вузда да альпинизм эмда туризм бла къаты кюрешгенди, кёп саугъалары, грамоталары да бардыла. Бюгюнлюкде уа таулагъа, жерибизге сюйменклики окъуучуларына сингдиреди, алада къоркъуусуз аланыну амалларына ёсюп келген тёлюню тюшюндюреди.

Географиядан дерслеринде ол сабийлеге туугъан жерлерин, аны хар мюйюшюн багъаларгъа, сакъларгъа, тауланы, череклени, кёллени да тамашалыкъларын кеси кёзлери бла кёрюрге, таныргъа юйретеди. Ол къурагъан командагъа кирген къызла бла жашла республиканы кесинде, андан тышында да кёп сейир жерледе болгъандыла.

-Къаллай кыйын болумгъа тюшселе да, кеслерин, башхаланы да къутхарыргъа къоллларында келликди, тау жолладa, агъачлада ажашмай, юйлерине къайталлыкъдыла. Отну ёчюлте, сууда батханны чыгъара, анга медикле келгинчи мадар эте биледиле,-дейди устаз.- Аны къой чыгъармачы хунерликлери да барды. Алгъаракълада Шимал Осетия -Аланияда "Жаш къутхарыучу", "Жаш от ёчюлтюучю" эмда "Сууда ишлеген жаш уста" деген атла бла Шимал-Кавказ федерал округну биринчилиги ётгенди. Ары Къабарты-Малкъардан ма бизни "Тигр"командабыз баргъанды.

Беппайланы Хаулат.

Команданы къууму.

Окъуучуларыбыз Байсолтанланы Амина, Жаболаны Лаура, Мухаммат Мулазимов, Къочхарланы Амин, Чепкенчиланы Асият, Батырбий Сейтимбетов, Элекуланы Къууанч, Мокъаланы Ислам "Патриот жыр"эмда "Бивуакны къурау" деген номинациялада хорлагъандыла. Башха номинациялада да саугъалагъа тийишли болгъандыла

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

Жангычылыкъ

Страхование шагъатлыкъ къагыт - электрон маталда

Федерал законлагъа тюзетиуле кийирилип, СНИЛС-ни электрон халда алыргъа амалла къуралгъандыла. Алай бла Пенсия фонд эмда аны жер-жерли бёлюмлери бу документни инсанлагъа бериу борчдан эркин болгъанды, деп ангылатхандыла бизге КъМР-де прокуратураны пресс-службасындан.

Энди пенсиячыны эсепге тургъанына шагъатлыкъ этген документ электрон почта бла, башха амал бла тапдырылыргъа, къагытда басманлыпы, почта бла ашырылыргъа боллукъду, аны инсан кеси сайлайды. Алгъын берилген страховой свидетельство кесини ючюн тас этмейди.

Бизни корр.

Шургулукъ

Энтта да сакълыкъны кереклилигини юсюнден

Озгъан байрым кюн 18 сагъатда «УАЗ PICKUP» машинаны 36-жыллыкъ водители, арбазындан чыгъа, аллына чартлагъан балачыкъны басханды. Алгъан жаралары асыры ауурдан ол жеринде аушханды. Бу бушуулу иш бла байламлы тинтиуле бардырыладыла, аны сылтаулары тохташдырыладыла.

КъМР-ни жолда жюрюню къоркъуусузлугъу жаны бла инспекторлары ата-аналагъа сабийлерини жашаулары, саулукълары ючюн жууаплы болгъанларын эсгертедиле, водительни да сакъ болургъа чакъырадыла. Сабийле сунмай тургъанлай аллыгъызгъа чартлап чыгъаргъа боллукъларын унутмагъыз. Тебирерден алгъа жаяу адамлагъа, бютюнда уа ёсюмю асыры гитчеден, машиналы ичинден кёрюнмегенлеге, сакъ болугъуз.

АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима
хазырлагъанды.

Рейд

Жасакъ тёлемей тургъанланы жокълагъандыла

Кёп болмай, Чегем районда сюд приставла бла налог службаны келечилери кёп заманны ФНС–ны регион бёлюмюне борчлары болуп, жапмай тургъанланы жокълагъандыла, деп билдиредиле ведомствону пресс-службасындан.

Рейдни чеклеринде 43 производство иш ачылгъан инсандан 230 минг сом жыйылгъанды. Быллай ишлени кыймятлыгъын белгилей, мындан арысында да байламлыкъда ишлеуню тири бардырыргъа кереклисин чертгендиле.

Театр

Премьерагъа чакъырабыз

Къулийланы Къайсын атлы Малкъар къырал драма театр 26-27 июльда 82-чи театр сезонун **Къулийланы Элизатны пьесасына кёре салыннган «Сен къатымда болсанг» деген спектаклни премьерасы бла жабады.**

Оюн **Къырал концерт залда (ГКЗ)** кёргюзтюллюкдю. **19.00 сагъатда** башланырыкъды. Хош келигиз!

Соруулары болгъанла бу телефон номерлеге сёлешсинле: **77-34-85; 8-928 700-20-77.**

«КБР-Медиа» ГКУ **ТХАГАПСОЕВ Анатолий Хамидовичге** анасы **ХУРАНОВА Таужан Тутовна** ёлгени бла байламлы къайгъы сёз береди.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ ХАУА
(баш редакторну орунбасары)
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
ТРАМЛАНЫ Зухура,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорда - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Политика эм право - 42-24-02, 42-67-68.
Экономика - 42-66-73.
Культура - 42-66-76.
Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазылыу - 42-37-94.
Энчи корреспондент - 42-68-72.
Операторда - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материаллана авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5-6 бет) кёпню алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информациясы эркинликлерин къорулуу жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер —ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр эттенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени иелерине тапдырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды.
Телефонла: 76-01-21

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды.
Телефон: 42-69-34

Газет ийыкъгъа юч кере чыгъады - **геююрге, орта, шабат** кюнледе.

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынгъанды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Байсуланы Марзият - дежурный редактор; Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасарлары; Зезаланы Лида - (1, 2-чи бетле), Баллиданы Феруза - (3-чю бет) , Ахкёбекланы Жаннет - (4-чю бет) корректорла.

Тиражы 1412 экз. Заказ № 672
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНЫ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5

электрон почта:
elbor_50@mail.ru